

מי באמת עושה דה-מיסטיפיקציה לגישת אונר"א לחינוך
מאת: ד"ר ארנון גרויס ודוד בדין
(יולי 2020)

"דה-מיסטיפיקציה של גישת אונר"א לחינוך"¹ היא הכותרת שסוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם (אונר"א) הפועלת מול פליטי מלחמת 1948 במזרח התיכון (או, יותר נכון, מול צאצאיהם בני הדור השלישי והרביעי) נתנה להודעה בת שני עמודים על מערכת החינוך שלה שפורסמה בינואר 2020, ובכך יצרה את הרושם בקרב אלה שאינם מכירים את סוכנות האו"ם הזאת שישנם אנשים, או ארגונים, המנסים לעשות מיסטיפיקציה של המפעל החינוכי של אונר"א ולהציגו בצבעים בלתי אמיתיים. ההודעה אומרת שאונר"א מספקת שירותי חינוך למעל 350,000 ילדים ונערים פלסטינים בלבנון, סוריה, ירדן, הגדה המערבית (כולל מזרח ירושלים) ועזה, ושהישגיהם של תלמידים אלה עולים על אלו של עמיתיהם בבתי"ס הציבוריים.

האלמנט המרכזי בחינוך איכותי זה הינו:

"מחויבותה של אונר"א לספק בבתי"ס שלה חינוך העולה בקנה אחד עם ערכי ועקרונות האומות המאוחדות (או"ם) והמקדם את זכויות האדם, סובלנות, שוויון ואי-אפליה של גזע, מין, לשון ודת".

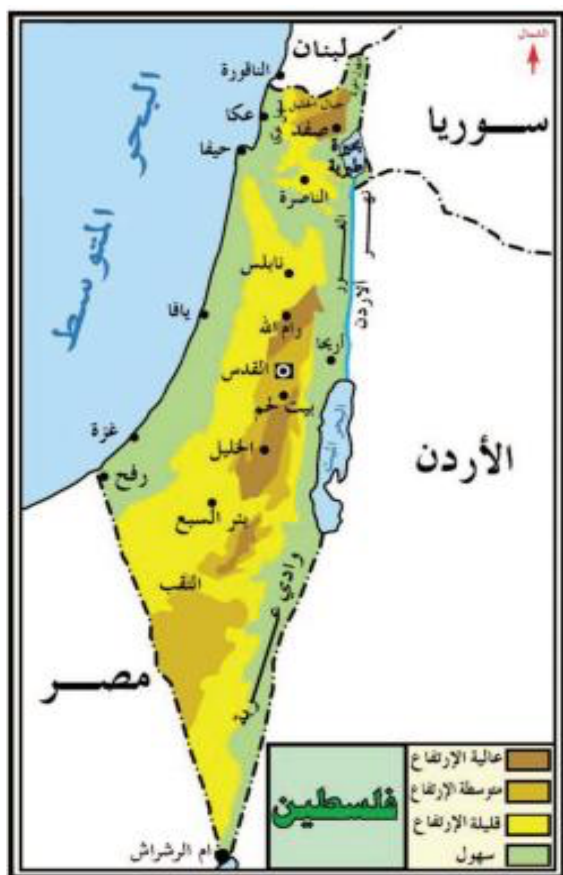
ההודעה אומרת עוד כי "אונר"א משתמשת בתוכניות הלימודים של 'המדינות המארחות'. הדבר מבטיח שפליטי פלסטין יוכלו להשתלב במערכות החינוך התיכוני והגבוה של המארחות ולהשתתף בצורה רחבה יותר בחיים החברתיים והכלכליים של הארץ המארחת. לאונר"א, בהיותה סוכנות עצמאית של האו"ם המספקת תמיכה הומניטרית... אין מנדט לבצע שינויים כלשהם בתוכנית הלימודים של הממשלה המארחת, או בספרי הלימוד, שהינם עניין של ריבונות לאומית".

בנוגע למצב בגדה המערבית ועזה: "בעוד שאונר"א משתמשת בתוכנית הלימודים הפלסטינית, היא חוזרת ומדגישה כי יש בידה מערכת חזקה המבטיחה כי החינוך שהיא מספקת בכיתת הלימוד שלה, כולל באמצעות השימוש בספרי הלימוד, עולה בקנה אחד עם ערכי ועקרונות האו"ם ומטפלת בכל [תופעה של] חד-צדדיות". הודעת אונר"א מתארת בפרוטרוט את שיטות הפיקוח השונות של הסוכנות המבטיחות שספרי הלימוד של הרשות הפלסטינית בהם משתמשים בבתי"ס של אונר"א אכן יעמדו בתקני האו"ם. היא גם מזכירה דו"ח מטעם משרד מבקר המדינה של ארה"ב אשר "מאשר את מחויבותה הבלתי מפוקפקת של אונר"א לערכי האו"ם". אינני יכול לדבר בשם משרד מבקר המדינה של ארה"ב, אבל קראתי את הספרים בהם משתמשים בבתי"ס של אונר"א בגדה המערבית ובעזה מאז ראשית הופעתם בשנת 2000, ואני יכול לומר בקול רם ובביטחון שהם אינם עולים בקנה אחד עם הסטנדרטים של האו"ם.

לדוגמה, ישראל היא מדינה ריבונית מוכרת מבחינה בינ"ל וחברה מן המניין באו"ם. בספרים הנלמדים בבתי"ס של אונר"א, לעומת זאת, היא איננה קיימת ומוחלפת ע"י ישות הנקראת "פלסטין". להלן קטע הלקוח מספר לימוד במקצוע "לימודי חברה" לכתה ו', חלק א' (2019) עמ' 43. זוהי מפה של אזור הלבנט במערב אסיה, וארבע המדינות המופיעות שם הינן סוריה, לבנון, ירדן ופלסטין. כותרת המפה אומרת "מדינות הלבנט [כילאד אל-שאם בערבית]:

ישראל אינה מוזכרת בשמה ברוב המקרים. מתייחסים אליה כאל ישות מעורפלת תחת השם "הכיבוש הציוני". ששת מיליוני אזרחיה היהודים אינם נחשבים לתושבים לגיטימיים בארץ ועריהם – כולל תל אביב – אינן מופיעות על המפה:

(לימודי חברה, כחה ה', חלק ב' (2019) עמ' 36)

שפתם הלאומית – עברית – נחקת, מילולית, ממטבע היסטורי מתקופת המנדט הבריטי:

נشاط (١):

أمرز قلمي على الدائرة فيما يأتي:

أناقش: كيف يُمكنني قياس محيط قطعة النقد، باستخدام المسطرة فقط؟
وباستخدام خيط ومسطرة؟

(מתמטיקה, כתה ו', חלק ב' (2019) עמ' 75)
וראו את המטבע המקורי:

ירושלים, בירתם של היהודים בתקופה העתיקה ובזמן המודרני, מוצגת כאילו נוסדה ע"י ערבים וכעיר קדושה למוסלמים ולנוצרים בלבד. מתעלמים לחלוטין מקשרי היהודים לעיר הזאת: ירושלים היא עיר ערבית שנבנתה ע"י אבותינו הערבים לפני אלפי שנים.

עיר קדושה למוסלמים ולנוצרים.
(טיפוח לאומי וחברתי, כתה ג', חלק א' (2019) עמ' 29)

الْقُدْسُ مَدِينَةٌ عَرَبِيَّةٌ بَنَاهَا أَجْدَادُنَا الْعَرَبُ مُنْذُ آلَافِ السِّنِينَ.
الْقُدْسُ مَدِينَةٌ مُقَدَّسَةٌ عِنْدَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمَسِيحِيِّينَ.

הכותל המערבי בירושלים, המקום המקודש ביותר ליהודים, מוצג כאתר מוסלמי בלעדית והתמונה המראה אותו נחתכה במחציתה כדי שהיהודים המתפללים שם לא ייראו:

"כותל אלבוראק"

"הארה: כותל אל-בוראק [הכותל המערבי] נקרא כך ע"ש אל-בוראק [בהמת הרכיבה השמימית] שנשאה על גבה [עפ"י האמונה המוסלמית] את השליח [מוחמד] במסע אל-איסרא' ואל-מעראג' [הלילי ממכה לירושלים, ומשם הוא עלה השמימה לאחר שקשר את אל-בוראק לכותל המערבי]. כותל אל-בוראק הוא חלק מהחומה המערבית של מסגד אלאקצא והוא זכות בלעדית של המוסלמים לבדם."

(חינוך אסלאמי, כתה ה', חלק א' (2019) עמ' 63)

حائط البراق

إضاءة: سُمِّيَ حائطُ البراقِ بهذا الاسم؛ نسبةً إلى البراقِ الَّذِي حَمَلَ الرَّسُولَ ﷺ فِي رَحْلَةِ الْإِسْرَاءِ وَالْمِعْرَاجِ، وحائطُ البراقِ جزءٌ من السورِ الغربيِّ للمسجد الأقصى وهو حقٌّ خالصٌ للمسلمين وحدهم.

היהודים נקראים "עוזרי השטן", דבר שבאופן ברור אינו עולה בקנה אחד עם עקרונות האו"ם: מאחיזת הכפירה, מעוזרי השטן? "היכן הפרשים [שירכבו] אל [מסגד] אל-אקצא לשחררו (השפה הערבית, כתה ז', חלק א' (2019) עמ' 67)

أَيْنَ الْفَوَارِسُ لِلْأَقْصَى تُحَرَّرُهُ مِنْ قَبْضَةِ الْكُفْرِ مِنْ أَعْوَانِ شَيْطَانٍ؟

עקרון חשוב אחר של האו"ם הוא פתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני בדרכי שלום. החלטות מועה"ב של האו"ם מס' 242 ו-338 הן הביטוי העיקרי של עקרון זה. אלא שהספרים הנלמדים בבתי"ס של אונר"א אינם מטיפים כלל לשלום ולדו-קיום עם ישראל. במקום זאת, הם קוראים למלחמת שחרור החל מכתה א':

(שפתנו היפה, כתה א', חלק ב' (2019) עמ' 83)

זוהי מלחמה כוללת במטרה להשמיד את מדינת ישראל, שאין לה מקום בפלסטין החופשית, כפי שאנו רואים במוצר הדקורטיבי הנמכר לתיירים בבית לחם ומובא בספר לימוד לכתה ג':

(מדעים וחיים, כתה ג', חלק א' (2019) עמ' 65)

המלחמה הזאת, לה ניתנים מאפיינים אסלאמיים כמו ג'יהאד, מרטיריות (שהאדה) ודגש על שחרור מסגד אלאקצא, כוללת גם את הרעיון שבתייה"ס של אונר"א מוכוונים אליו במיוחד, כלומר, מה שמכונה "זכות השיבה" של צאצאי הפליטים הפלסטינים של 1948. השיבה הזאת היא אלימה ומהווה חלק בלתי נפרד מהמלחמה, מאחר שהפליטים אמורים לשוב לפלסטין המשוחררת:

"אנו נשוב; אנו נשוב עם הנשר הדואה; אנו נשוב עם הרוח הנושבת בחוזקה; נשוב אל הכרמים ועצי הזית; נשוב כדי להניף את דגל פלסטין, לצד פרח הכלנית, על גבעותינו הירוקות."

(השפה הערבית, כתה ה', חלק א' (2019) עמ' 84)

سَنَعُودُ، سَنَعُودُ مَعَ النُّسُورِ الْمُحَلَّقَةِ، سَنَعُودُ مَعَ الرِّيحِ الْعَاتِيَةِ، سَنَعُودُ
إِلَى الْكَرَمِ وَالزَّيْتُونِ، سَنَعُودُ؛ لِنَرْفَعَ عَلَّمَ فِلَسْطِينَ، إِلَى جَانِبِ زَهْرَةِ
الْحَنُونِ عَلَى رَوَائِنَا الْخَضْرَاءِ.

הטרור הוא חלק אינטגרלי מהמלחמה. דלאל אל-מוגרבי, אשר פיקדה על התקפת הטרור נגד האוטובוס האזרחי הישראלי בכביש החוף בישראל ב-1978 שבה נרצחו למעלה מ-30 גברים, נשים וילדים, הפכה להיות דמות מופת בבתייה"ס הפלסטיניים, כולל אלה המופעלים ע"י אונר"א: "דלאל אל-מוגרבי

[מאת:] המחברים [של ספר הלימוד]

מול הטקסט:

ההיסטוריה הפלסטינית שלנו מלאה בשמות של מרטירים אשר נתנו את נפשם בהקרבה למען המולדת. ביניהם [גם] המרטירית דלאל אל-מוגרבי שציירה במאבקה תמונה של קריאת תגר וגבורה שהפכו את זכרה לנצחי בלבבותינו ומוחותינו. הטקסט שלפנינו מספר על היבט אחד של דרך מאבקה."

(השפה הערבית, כתה ה', חלק ב' (2019) עמ' 51)

הספרים הנלמדים בבתי"ס של אונר"א מניחים, כך נראה, שהמאבק לשחרור ישא פרי, והשאלה העולה בהקשר זה היא: מה לעשות עם ששת מיליוני היהודים החיים בארץ. התשובה – השמדה – לבטח אינה תואמת את עקרונות האו"ם הנאצלים שאונר"א מדברת עליהם: "נשיר ונלמד בע"פ:

אדמת האצילים

נשבעתי! אקריב את דמי

ולסלק את הגזלן [ישראל] מארצי

הו, אדמת אל-אקצא והמקום המקודש

סבלנות, סבלנות, שכן הניצחון לנו הוא

(שפתנו היפה, כתה ג', חלק ב' (2019) עמ' 66. ההדגשה הוספה)

כדי להרוות את אדמת האצילים

ולהשמיד את שרידיהם המובסים של הזרים

הו, ערש הגאווה והאצילות

והשחר מציץ מתוך האפלה

نُغْنِي وَنَحْفَظُ: أَرْضُ الْكُرْمَاءِ

قَسَمًا سَأُصْحِي بِدِمَائِي لِأُرُؤِي أَرْضَ الْكُرْمَاءِ
وَأُزِيلَ الْغَاصِبَ مِنْ بَلَدِي وَأُيَيْدَ فُلُولَ الْغُرَبَاءِ
يَا بَلَدَ الْأَقْصَى وَالْحَرَمِ يَا مَهْدَ النَّخْوَةِ وَالْكَرَمِ
صَبْرًا صَبْرًا فَالْنَصْرُ لَنَا وَالْفَجْرُ يُطِلُّ مِنَ الظُّلَمِ

האלימות נגד היהודים אינה חייבת להידחות עד לאותו זמן. שריפת יהודים באוטובוס אזרחי באמצעות בקבוקי תבערה ליד ראמאללה מתוארת באחד הסיפורים כ"מסיבת צלי [חפלת שיווא]"
"השכן: 'העוצר אינו כולל אותנו ב[שכונת] אל-שורפה. הוא מוטל על [שכונת] אל-נתאריש. נראה שיש שם מסיבת צלי עם בקבוקי תבערה על אחד האוטובוסים של התנחלות פסגות על הר אל-טוויל."
(השפה הערבית, כתה ט', חלק א' (2019) עמ' 61. הביטוי "מסיבת צלי" מסומן באדום)

الْجَارُ: حَظَرُ التَّجَوُّلِ لَا يَشْمَلُنَا فِي (الشَّرْفَةِ) مَقْرُوضٌ عَلَى
(التَّارِيش) عَلَى مَا يَيْدُو هُنَاكَ حَفْلَةٌ شَوَاءٍ بِالْقَنَابِلِ الْحَارِقَةِ لِإِحْدَى
حَافِلَاتِ مُسْتَعْمَرَةٍ (بَسَاغُوت) عَلَى الْجَبَلِ الطَّوِيلِ.

זה מה שמלמדת אונר"א בבתיה"ס שלה. זהו חינוך לשנאה המלווה באינדוקטרינציה למלחמה נגד מדינה החברה באו"ם. "חינוך" כזה סותר את כל הסטנדרטים של האו"ם וחייב להיפסק. אם אונר"א אינה מסוגלת לשנות את ספרי הלימוד של הרשות הפלסטינית, כמו שהיא אומרת, ולאור הכישלון הברור של כל שיטות הפיקוח שלה, כפי שאנו רואים, עליה לנטוש את תחום החינוך לחלוטין. אולי היא מוציאה בוגרים פלסטינים בעלי כישורים, אבל בכך היא גם תורמת להנצחת הסכסוך. זה **איננו** "עולה בקנה אחד עם הערכים והעקרונות של ארגון האומות המאוחדות".